

Davening under the Open Sky/Yehoshua Grunstein

A] Source

<p>מסכת ברכות דף כ"ו עמוד ב - איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום... יצחק תקן תפלת מנחה - שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר תפלה לעני כי - יעטף ולפני ה' ישפך שיחו.</p> <p>מסכת ברכות ג עמוד א' - תניא, אמר רבי יוסי: פעם אחת הייתי מהלך בדרך, ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל. בא אליהו זכור לטוב... באותה שעה למדתי ממנו שלשה דברים: ... ולמדתי שמתפללין בדרך...</p> <p>משנה תענית ב/א - סדר תעניות כיצד? מוציאין את התיבה לרחובה של עיר ...</p> <p>משנה ביכורים ג/ב - כיצד מעלין את הבכורים? כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעיר של מעמד ולנין ברחובה של עיר ולא היו נכנסין לבתים ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו: דיוק המכתם לדוד¹ [אוי"ח ט"ז]... "ולנין ברחובה של עיר" ולא היו נכנסים לבתים מפני אהל הטומ' ואף אנו נאמר דשם היו מתפללים כולם בכנופיה תפלת הערב והבקר קודם שילכו דודאי מסתבר שלא היו יוצאים לדרך אא"כ התפללו, ולא היו רוצים ליכנס בשום בית, הילכך מסתמא היו מתפללים שם ברחוב.</p>	<p>מסכת ברכות, דף ל"ד עמוד ב' - ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות, שנאמר: [דניאל ו] "יוכיין פתיחן ליה בעליה (לקבל) [נגד] ירושלים". אמר רב כהנא: חציף עלי מאן דמצלי בבקתא. ואמר רב כהנא: חציף עלי מאן דמפרש חטאיה, שנאמר: "אשרי נשוי פשע כסוי חטאה."</p>
---	--

B] Good Advice or Law?

<p>הטור [אוי"ח צ] - ולא יתפלל במקום פרוץ כמו בשדה דא"ר כהנא חציף עלי מאן דמצלי בבקתא פירוש בבקעה שולחו ערוז [אוי"ח צ/ח] - לא יתפלל במקום פרוץ, כמו בשדה, מפני שכשהוא במקום צניעות חלה עליו אימת מלך ולבו נשבר.</p> <p>הוספת המ"ב (י) - ... וכתב הפמ"ג דע"כ אם נזדמן לו בית שאין בו חלונות ובקעה טוב יותר להתפלל בבית שאין בו חלונות</p>	<p>מעדני יו"ט [על הרא"ש, פרק חמישי ס"ק פ] - ותמיהני שרבינו השמיטו וכן הרי"ף.</p> <p>הסבר האפקרסתא דעניא בשם אחר [א/ס"ב]² - ... מ"ש כ"ית לישב תמיהת המעדני... וס"ל דר"כ ס"ל כריב"ל [ר"פ תה"ש]</p> <p>דתפלות כנגד תמידין תקנו, ולא ס"ל הא דדריש ריב"ח, ואנן קי"ל דאבות תקנום ויצחק התפלל בשדה, ... במחכ"ת לא עיין בזה די צרכו... הרי דאדרבא הרי"ף ורא"ש ס"ל כנגד תמידין תקנו ושפיר תמה המעדני על שהשמיטו... וכן הרמב"ם ז"ל בפ"א מה"ת ה"ה ס"ל דכנגד תמידים תקנו שכי וכן תקנו כו'...</p>
--	---

C] Explanation/סברא

False conceived notions	Haughty	Modesty	Concentration
<p>המהרש"א [שם] - ובת"ר ועי"ל דבאין חלונות הי"ל מקום סתום כאלו אין משם מקום לתפלתו לעלות... ואמר ע"ז - וא"ת ביותר פרוץ כגון בבקעה הוא מעולה ביותר לעלות משם תפלתו... וע"כ סמך לו המאמר דאינו כן אלא חציף עלי מאן דמצלי בבקעה וכפירש"י.</p> <p>הרש"ש [עמ"כ כ"ז] - ... ולענ"ד הנ"ל בקתא הוא בית צר כמו בבקתי כתובות [נ"ד] ובשבת [ע"ז] בקתא בית עקתא, והטעם כעין שפירש תר"י על הא דחלונות</p>	<p>המג"א [שם ו] - ול"ן לקיים פי' התוס"י וה"ק: כשהוא מתפלל בבקעה, הוא חצוף שמראה בעצמו שאפי' יעברו עליו כל עוברי דרך לא יתבטל מכוונתו.</p>	<p>המאירי [שם] - ואין לו לאדם להתפלל במקום שמפורסם לעיני הכל, וכן אין לו לאדם לפרסם חטאיו.</p>	<p>רש"י - שכשהוא במקום צניעות, חלה עליו אימת מלך, ולבו נשבר.</p> <p>תוס' - א"נ בקתא דהכא מיירי בבקעה במקום שרגילין שם בני אדם לעבור והולכי דרכים.</p>

D] Ramification # 1: Davening outside, but not in PUBLIC

¹ R' David Ben Yaakov, 1718-1790, Venice, Jerusalem, married to the daughter of the איד"א.

² ר' דוד שפרבר 1875-1962, מרבני רומניה עד השואה ואח"כ ראש רבני רומניה, ועסק הרבה בהתרת עגונות. בשנת תש"י עלה לארץ.

³ ק' הב"י - ותימה: דלתירוץ שני משמע דהוי טעמא כדי שלא יפסקוהו עוברי דרכים ואין זה טעם לקראו "חצוף"?

מ"ב [שם י"א]- והנה לחד תירוצא דתוספות אם הוא עומד בצד הדרך במקום שאין מתיירא שיפסיקוהו עוברי דרכים שרי אך בב"י ממאן בדבריהם.

E] Ramification # 2; The Kotel

ציץ אליעזר [י"ה/י"ח/ב]- בסימן ד' בקטע "תפלה בשדה" מעורר כת"ר בקשר לתפלה ע"י הכותל המערבי... ומיישב דאם כי המקום אינו הר המוריה... מכוונין לשם, אבל המקום הוא נורא וקדוש ולבו של אדם נכנע בתפלתו שם. והנה הישוב הזה הא דחוק (בתרתי: 1) ראשית אם נבוא מכח זה, צריך לחול הדין הזה על מכל הצדדים שבשם גם לרבות אפילו מצד המזרח ומעל להר הזיתים שמשם המקום המקודש נראה עוד ביותר... ונתת איפוא דבריד לשיעורין. (2) ...אפילו בהר המוריה גופיה לפי מה שמבארים הב"ח והט"ז... היא מפני שהיה מוקף מחיצות. והיישוב הנכון בזה נראה דהוא משתי בחינות:

(1) ראשית... הרחבה הסמוכה לכותל ששם מתפללים בעיקר יום יום, דינו בודאי כשטח המוקף מחיצות, שהרי הוא גזור ממש מכל הצדדים מדרום ומצפון (שנטפלים גם לבית), וגם לרבות ממערב שהוא גזור בגדר עבה וחזק שגבוה הרבה מעשרה טפחים, וא"כ דין השטח כמוקף מחיצות ורק אינו מקורה שזה לא מעכב ונהוג בפשיטות להתפלל במקום כזה [כמובא בשערי תשובה סק"א ומשני"ב ס"ק י"ב]... רק יש שם עוברים ושבים, ולא ראה שיהא משום כך בכדי לשנות, היות ולא דומה מיהת למקום פרוץ, [וזכורני מזמן אנגלים שהיו עוברים בשטח שע"י הכותל המערבי עם חמוריהם הלוך ושוב, ובכל זאת לא חשבו אף פעם שיהא זה גורם מעכב לתפלה במקום זה].

(2) ושנית כל האמור בגמרא ובשו"ע, הוא ביחיד... אבל לא כן כשציבור מייחדים מקום כזה לתפלה לפרקים, דאזי דין מקום כזה כ"רחבה של עיר"... ואם מייחדים מקום כזה לתפלה בקביעות, אזי מקבל המקום קדושה כבית כנסת, והגם השערי תשובה שם הזכיר מהספר בתי כהונה שכותב שההיתר בזה הוא מפני שהמקום מוקף מחיצות, אבל עיינתי בגוף הספר שם בחלק בית דין סימן י"ז, וראיתי שנוסף להנימוק של מוקף מחיצות, הוא כותב עוד נימוק וכנ"ל... וז"ל חציף עלי וכו' וה"מ דלא מכניף ליה עשרה עכ"ל... ריא"ז [פסקיו למס' ברכות]- בבקעה במקום שהרבים מצויים שם, ואם היו מתפללים שם עשרה אין בו משום חציפות, ומוסיף עלה הספר וכותב, דממנו ניקח לעבוד ולהתפלל אפי' במקום פרוץ כמו בשדה כל שהוא במנין עשרה מתפללין ע"ש. ומובא גם בכה"ח סי' צ' ס"ק ל"א ע"ש. וכותב לומר כן מד"ע בספר תורת חיים (החדש) על או"ח סי' צ' סק"ז עיי"ש....

(3) מג"א [ו]- ופשוט דעוברי דרכים מתפללים בשדה.